

Maa- ja metsätalousministeriön asetus

tuettavaa rakentamista koskevista lypsykarjarakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) 12 §:n 4 momentin sekä maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) 13 §:n 5 momentin, sellaisena kuin se on laissa 1328/2022, nojalla:

1 §

Soveltamisala

Sen lisäksi, mitä rakennusten suunnittelusta, rakentamisesta ja paloturvallisuudesta sekä eläinsuojelusta on muutoin säädetty tai määrätty, tätä asetusta sovelletaan myönnettäessä tukea maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007) tai porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain (986/2011) nojalla lypsykarjarakennusten uudisrakentamiseen, siihen verrattavaan laajennukseen tai laajaan peruskorjaukseen.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) *vasikalla* enintään kuuden kuukauden ikäistä nautaa sukupuolesta riippumatta;
- 2) *hieholla* vähintään kahdeksan kuukauden ikäistä poikimatonta naaraspuolista nautaa;
- 3) *lehmällä* poikinnutta naaraspuolista nautaa;
- 4) *lypsylehmällä* pääasiassa maidontuotantoa varten pidettävää lehmää;
- 5) *sonnilla* vähintään kuuden kuukauden ikäistä urospuolista nautaa;
- 6) *nuorkarjalla* 6–22 kuukauden ikäisiä nautoja;
- 7) *lypsykarjarakennuksella* rakennusta, jossa pidetään nautaeläimiä maidontuotantoa varten;
- 8) *parsinavetalla* lypsykarjarakennusta, jossa lehmät ovat kytkettyinä parsiin;
- 9) *pihatolla* lypsykarjarakennusta, jossa nautaeläimet voivat liikkua vapaasti syömään, makuulle ja lypsylle;
- 10) *eläintilalla* lypsykarjarakennuksessa olevaa tilaa, joka muodostuu nautaeläinten parsi- ja karsina-alueesta, lypsyosasto ruokinta- ja lantakäytävät mukaan lukien;
- 11) *lypsyosastolla* lypsyasemaa ja lehmien odotustilaa sekä siihen liittyvää käytävätilaa;
- 12) *rakolattialla ja ritilälattialla* rei'itettyä lattiaa, joka läpäisee virtsaa ja lantaa;
- 13) *kiinteäpohjaisella lattialla* joko rei'ittämätöntä tasapintaista lattiaa tai harvaan rei'itettyä lattiaa, jossa on keskimäärin enintään 15 prosentin viemärintireikäosuus
- 14) *lantakäytävällä* pihaton makuuparsien ja ruokintapöydän yhdistävää lehmien kulku-väylää, josta lanta poistuu valumalla tai se poistetaan koneellisesti.
- 15) *jaloittelualueella* eläinsuojan välittömässä yhteydessä sijaitsevaa aluetta, jota käytetään säännöllisesti eläinten jaloitteluun, ja jolta kerätään lanta ja valumavedet talteen,
- 16) *laitumella* pelto- tai metsäpohjaista aidattua aluetta, jolla eläimet saavat liikkua vapaasti. Laitumelta syötävä ruoho voi olla myös osa eläinten ruokintaa.

3 §

Yleisiä vaatimuksia

Lypsykarjarakennusten paloturvallisuuteen sovelletaan tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista annettua maa- ja metsätalousministeriön asetusta (265/2019). Tuotanto ja eläinten hyvinvointi on voitava järjestää sähkökatkoksen sattuessa varasähköjärjestelmän avulla ja turvaamalla vedensaanti. Jos eläintilassa on sähköriippuvainen ilmanvaihto, on käytössä oltava hälytyslaitteisto, joka varoittaa eläinten hoitajaa sähkökatkosta.

Uudisrakentamisessa eläintilan huonekorkeuden on oltava keskimäärin vähintään 2,7 metriä. Peruskorjauksessa eläintilan huonekorkeuden on oltava riittävä eläimen kokoon nähden.

Peruskorjauksessa ja sellaisessa laajennuksessa, joissa eläintilan laajennus on alle 50 prosenttia olemassa olevan eläintilan pinta-alasta ja enintään 500 neliometriä, voidaan käyttää olemassa olevia parsi- ja käytävälevyksiä, ellei eläinsuojelu-, työsuojelu- tai muista säädöksistä muuta johdu.

Parsien, makuualueiden, karsinoiden, lantakäytävien ja eläinten muiden kulkuväylien sekä ruokintapöytätilan mitoitusvaatimukset ovat liitteen taulukoissa 1–6.

4 §

Lypsykarjarakennuksen sijoitus ja kuljetusreitit

Rakennuspaikka on valittava siten, että eläimillä on pääsy laitumelle tai jaloittelualueelle. Jaloittelualueen on täytettävä tuettavaa rakentamista koskevista ympäristönsuojeluvaatimuksista annetun Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (266/2019) mukaiset tekniset vaatimukset.

Tiedossa olevat toiminnan tulevaan laajentamiseen liittyvien rakennusten tilavaraukset on esitettävä asemapiirroksessa. Maitoauton kulkureitin on oltava eriävä lannan kuljetusreitistä. Maatilan sisäinen sekä maatilalle tuleva ja sieltä lähtevä liikenne on esitettävä asemapiirroksessa.

Rakennettavat tuotantopiha-alueet, alueiden pinta-ala, rakennekerrokset ja pintavesien johtaminen on esitettävä piirustuksissa.

Eläintila on suunniteltava siten, että rehunkuljetusreitit ja ruokintapöydät eivät mene ristiin eläinten liikkumisväylien ja lannan kuljetusreittien kanssa. Jos tätä ei navetan toiminnallisuuden vuoksi voida toteuttaa, on risteyspaikalle rakennettava nostosilta tai vastaava rehuhygienian turvaava järjestely.

5 §

Ikkunat, muut valoaukot ja keinovalaistus

Luonnonvalon saamiseksi eläintilassa on oltava ikkunoita tai muita niitä vastaavia valoaukoja vähintään viisi prosenttia eläintilan lattiapinta-alasta. Valaistusvoimakkuuden vaatimukset ovat liitteen taulukossa 9.

6 §

Pihatto

Pihatton lehmillä ja muilla nautaeläimillä on oltava vähintään eläinten lukumäärää vastaava määrä makuuparsia tai karsinapaikkoja. Lypsylehmäpaikaksi lasketaan maidontuotannossa tai

ummessa oleville lehmille pohjapiirustuksessa merkityt makuuparret tai karsinapaikat. Makuuparsien välissä on oltava parrenerottaja.

Pihatto, jossa ei ole makuuparsia, on suunniteltava siten, että lehmille on järjestetty kuivikepohjainen makuualue ja erillinen ruokinta- ja lannankeräysalue.

Suunnitelmassa on esitettävä eläinten kytkentämähdollisuus hoito- tai muita toimenpiteitä varten.

Eläinten parsi- ja karsinajako sekä ryhmäkarsinoissa pidettävien eläinten määrä ja ikäluokka on merkittävä pohjapiirrokseen. Eläintilassa on oltava poikima- ja sairastilat, jotka on merkittävä pohjapiirrokseen mitoitettuina, myös jos nämä karsinatilat sijoitetaan toiseen rakennukseen.

7 §

Eläintilan lattia

Eläinten liikkuma- ja makuutilan lattiarakenteen on oltava niin tiivis, että lietettä ei pääse ympäristöön. Eläinten makuualueella on oltava kiinteäpohjainen lattia.

Lantakäytävien ja muiden liikunta-alueiden rakolattian palkki- ja rakoleveyden mitoitusvaatimukset ovat liitteen taulukossa 8.

8 §

Sairas-, hoito- ja poikimakarsinat

Jokaista alkavaa 20 lypsylehmän ryhmää kohden on oltava vähintään yksi karsinatila sairastunutta, hoidettavaa tai poikivaa lehmää varten. Karsinatilan on sijaittava vedottomassa paikassa lypsyaseman läheisyydessä tai muutoin siten, että lehmä voidaan lypsää helposti. Karsinatilasta on oltava esteetön kulkuväylä ulko-ovelle.

Lisäksi on oltava yksi hoitopaikka jokaista alkavaa 50 hiehoa tai muuta nautaeläintä kohden.

Makuuparsipaikkaa ei lasketa sairaus- tai poikimapaikaksi. Parsinavetassa enintään puolet vaadituista paikoista voi olla sairausparsia.

Karsinatila voi olla yksittäis- tai ryhmäkarsina. Rakennussuunnitelmassa on esitettävä mahdollisuus jakaa ryhmäkarsina erilliseksi sairaus- ja poikimatilaksi, ellei poikimatila ole erillisessä karsinassa. Karsinan jakaminen ei saa estää eläimen pääsyä ruokinta- ja juomapaikalle. Ruokinta- ja juomapaikat sekä eläinten kytkentämähdollisuus hoitotoimenpiteiden ajaksi on esitettävä pohjapiirustuksessa.

Karsinan makuualueella on oltava kiinteäpohjainen lattia. Makuualueella ei saa olla lannapoistoraappaa eikä rako- tai ritilälattiaa.

Karsinan mitoitusvaatimukset ovat liitteen taulukossa 3.

9 §

Juomapaikat

Kaikkien eläinten saatavilla on aina oltava puhdasta ja sulaa juomavettä. Juomapaikka voi olla juomakuppi tai -allas. Pihatossa lehmillä on oltava vähintään yksi juomapaikka jokaista alkavaa kuuden lypsylehmän ryhmää kohden. Muilla nautaeläimillä on oltava vähintään yksi

juomapaikka jokaista alkavaa 20 eläimen ryhmää kohden, poikkeuksena 10—20 eläimen ryhmä, jolla on oltava vähintään kaksi juomapaikkaa.

Juomapaikkojen vähimmäismäärät ovat liitteen taulukossa 7.

10 §

Lypsyosasto

Lypsyaseman edessä on oltava kerralla lypsylle tulevaa lehmämäärää kohden kokooma- ja odotustilaa vähintään 1,5 neliometriä yksittäistä lehmää kohden. Kokooma- ja odotustila on mitoitettava lypsyaseman kapasiteetin mukaan siten, että lehmän odotusaika ei ylitä yhtä tuntia. Alle 60 lypsylehmän yksikössä ja automaattilypsyaseman yhteydessä kokooma- ja odotustila voi olla osa eläintilan liikunta-alueita.

11 §

Maitohygieneia

Maituhuone ei saa olla suoraan yhteydessä eläintiloihin tai muihin sellaisiin tiloihin, joista voi siirtyä lantaa tai likaa maidonkäsittelytiloihin. Maidonkäsittelytilat voivat olla suoraan yhteydessä lypsyasemaan, jos lypsyasema on erotettu eläintiloista.

Maidon käsittelytilojen seinien ja lattioiden on oltava sellaisia, että ne voidaan puhdistaa ja desinfioida helposti.

Lypsykarjarakennus on eläintautien ehkäisemistä varten varustettava tautisulun mahdollistavalla erillisellä sisäänkäynnillä.

12 §

Jaloittelualueet

Jaloittelualueiden sijoittamisessa on huomioitava valtioneuvoston asetuksessa eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) 4§:ssä esitetyt vaatimukset.

Minimipinta-ala nautojen jaloittelutarhalle on 6 m² nautaa kohden, mutta tarhan kokonaisalan on aina oltava vähintään 50 m².

Jaloittelualueen aitauksen on kestävä eläinten rasitusta samoin kuin pitää eläimet turvallisesti aitauksessa. Aitojen on oltava vähintään 1200 mm korkeat.

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan xx päivänä xxkuuta 2023.

Tällä asetuksella kumotaan maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista lypsykarjatalousrakennusten rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista (405/2017).

Helsingissä x päivänä xkuuta 2023

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

Projektipäällikkö Maarit Hellstedt

Taulukko 1. Parsinavetan parsimitoitus. Parren kallistus lantakäytävälle 2-3 %

Eläin	Parren vähimmäisleveys ¹⁾ , mm	Lyhytparren vähimmäispituus ²⁾ , mm	Pitkäparren vähimmäispituus ²⁾ , mm
Lypsylehmä	1 200	1 650	2 000
Hiehot, nuorkarja, ikä			
> 22 kk	1 100	1 550	1 800
18–22 kk	1 000	1 500	1 700
12–18 kk	900	1 200	1 500
6–12 kk	800	1 000	1 200

¹⁾ parsileveys tarkoittaa parrenerottajien vaakasuoraa mittaa keskeltä keskelle mitattuna. Parrenerottajan paksuus voi kaventaa parsileveyttä enintään 65 mm.

²⁾ parren pituus tarkoittaa ruokintapöydän tai -kourun ja parren rajaviivan ja parren ja lantakäytävän tai -kourun välisen rajaviivan etäisyyttä toisistaan.

Taulukko 2. Alle 2 kuukautta vanhan vasikan yksilökarsinan mitoitus

	Vähimmäispinta-ala, m ²	Lyhimmän sivun vähimmäispituus, mm ¹⁾
Vasikat < 2 kk	1,6	1 100

¹⁾ Sisämittana: esitetty arvo miinus enintään 5 prosenttia

Taulukko 3. Nautakarjan ryhmäkarsina, vähimmäispinta-ala, karsinan sisämitoilla laskettuna, m².

	Karsina ilman lantakäytävää, kuivikepohja, m ² /eläin	Kuivikepohja ja lantakäytävä m ² /eläin	
		Makuualue	Kokonaispinta-ala, sis. lantakäytävä
Lypsylehmä		6,0	8,5
Hiehot, nuorkarja, > 22 kk	6,0	4,0	6,0
Nuorkarja, 18–22 kk	4,4	3,1	4,4
Nuorkarja, 9-18 kk	3,7	2,6	3,7
Nuorkarja, 6-9 kk	3,0	2,0	3,0
Vasikka, 3- 6 kk	2,3	1,1	2,5
Vasikka 1-3 kk	1,8	1,0	2,0
Lehmien sairas-, hoito- ja poikimäkarsina ¹⁾	11,0	7,0	11,0
Imettäjälehmä ja 2-3 vasikkaa ¹⁾	16	10	16
Sairaskarsina, hiehot, nuorkarja > 12 kk ²⁾	10,0	6,0	10,0
Sairaskarsina, nuorkarja < 12 kk ³⁾	6,0	3,4	6,0

¹⁾ lyhimmän sivun pituuden on oltava vähintään 3,0 metriä,

²⁾ lyhimmän sivun pituuden on oltava vähintään 2,7 metriä

³⁾ lyhimmän sivun pituuden on oltava vähintään 2,2 metriä

Taulukko 4. *Lypsykarjapihatton makuuparsimitoitus. Parren kallistus lantakäytävälle 2-5 %*

Eläinten ikä, kk	Makuuparren vähimmäisleveys ¹⁾ , mm	Makuuparren vähimmäispituus ²⁾ , yksi parsirivi, mm	Makuuparret päät vastakkain vähimmäispituus ³⁾ , mm
> 22	1 200	2 800	2 600
18–22	1 100	2 600	2 200
12–18	1 000	2 450	2 100
6–12	900	2 150	1 950
2–6	800	1 700	1 600

¹⁾ parsileveys tarkoittaa parrenerottajien vaakasuoraa mittaa keskeltä keskelle mitattuna. Parrenerottajan paksuus voi kaventaa parsileveyttä enintään 65 mm.

²⁾ makuuparren pituus tarkoittaa parren etuosan tilarajoittimen tai seinämän sisäpinnan ja parren ja lantakäytävän välisen rajaviivan etäisyyttä toisistaan;

³⁾ makuuparsi on avoin pääpuolella siten, että lehmän pää voi ulottua vastakkaiseen parteen tai ruokintapöytään.

Taulukko 5. *Lypsykarja- ja nuorkarjapihatton vähimmäiskäytävämitoitus, ahtautta lisäävä kaluste esim. vesiallas tai karjaharja lisää poikittaisen käytävän leveysvaatimusta 1 200 mm ja pitkittäisen käytävän leveysvaatimusta 600 mm.*

Eläinten ikä, kk	> 22 kk	18-22 kk	12-18 kk	6-12 kk	2-6 kk
lantakäytävä, yhden tai kahden parsirivin välillä, mm	2 600	2 100	1 800	1 500	1 200
ruokintapöydän lantakäytävä, 1-2 makuuparsiriviä, mm	3 600	3 100	2 800	2 400	2 100
ruokintapöydän lantakäytävä, 3 makuuparsiriviä, +2 rivinen jos parsi avautuu ruokintapöytään, mm	4 000	3 200	3 000	2 600	2 300
poikittainen käytävä eläinosaston päädyssä tai päätyseinän vieressä, vähintään, mm ¹⁾	1 800	1 500	1 200	1 200	1 200
poikittainen käytävä mm ¹⁾	2 400	2 100	1 800	1 800	1 200

¹⁾ enintään 25 vierekkäistä makuupartta/ poikittainen käytävä

Taulukko 6. *Pihatton ruokintapöydän eläinokohtaisen vähimmäisleveysvaatimukset, mm*

	Ruokintapöydän reunan pituus eläintä kohti, mm		Ruokinta-aitausaukon vähimmäisleveys	Ruokintapöydän syöttöparsi	
	Rehun saanti aikavälinen tai rajoitettu	Rehun saanti jatkuva, ei rajoitettu		leveys, mm	pituus, mm
Lehmät ja hiehot > 600 kg	750	400	220	800	1 600-1 650
Nuorkarja	500	300	150	600	1 500

Taulukko 7. Juomapaikkojen vähimmäismäärät, lehmillä 100 mm ja muille nautaeläimille 50 mm altaan pituutta vastaa yhden eläimen juomapaikkaa

Lypsylehmät, Lehmien määrä, kpl	Juomapaikkoja vähintään, juomakuppi tai vastaava, kpl	Juoma-altaan reunapituus vähintään 100 mm per lehmä, mm
1 - 6	1	600
6 - 12	2	600 - 1 200
12 - 18	3	1 200 - 1 800
18 - 24	4	1 800 - 2 400
jne.		

Muut nautaeläimet, Nuorkarjan määrä, kpl	Juomapaikkoja vähintään, juomakuppi tai vastaava, kpl	Juoma-altaan reunapituus vähintään 50 mm per eläin, mm
1 - 10	1	500
11 - 20	2	550 - 1 000
21 - 40	2	1 050 - 2 000
41 - 60	3	2 050 - 3 000
61 - 80	4	3 050 - 4 000
jne.		

Taulukko 8. Rakolattian mitoitus

Eläinten ikä, kk	Palkin leveys, vähintään, mm	Raon leveys, mm
Täysikasvuiset >22kk	125	35–40
18–22 kk	110	35
12–18 kk	100	35
6–12 kk	90	30–35
< 6 kk	70	25–30

Palkki- ja rakoleveyden poikkeama saa olla enintään 5 millimetriä. Vierekkäisten rakolattiapalkkien yläpintakorkeudet saavat poiketa toisistaan enintään 5 millimetriä.

Taulukko 9. Lypsykarjarakennusten eläin- ja lypsyosastojen valaistuksen vähimmäisvoimakkuus

Kohde	Lux [Lx]
Eläintilan yleisvalaistus,	150 ¹⁾
Lypsyasema ja -robotti	250 ²⁾
Nuoren karjan tila	100 ¹⁾

¹⁾ 2 metrin korkeudella

²⁾ utarekorkeudella